LATVIJAS SKOLAS SOMA

Kā veicas programmai “Latvijas skolas soma”: sasniegumi un izaicinājumi

Programmas komanda:
Aija Tūna, Lelde Kristiāna Paeglīte, Inga Bika

Latvijas Nacionālais kultūras centrs

Darbojošās personas

Ieguvēji

Skolēni
Skolotāji
Kultūras profesionāļi
Ģimenes un plašāka sabiedrība

Darītāji

Skolotāji
Kultūras profesionāļi
Koordinatori un pašvaldības
Programmas komanda
Kolēģi LNKC un KM

Atbalstītāji un ziņas nesēji

IZM, LPS un citi sadarbības partneri
Mediji

Ideja – iniciatīva – projekts – PROGRAMMA

Programmas potenciāls un ietekme

- atslodzei un priekam;
- izziņai un izaugsmei;
- jēgpilnas mācīšanās sekmēšanai;
- jaunu kultūras norišu veidošanai;
- sabiedrības saliedētībai;
- lepnumam un piederības sajūtai;
- mūsdienīgai nodarbinātībai.

Kultūras norises, kas raisa emocijas, aicina domāt un runāt par personīgi un sabiedriski nozīmīgām tēmām, iedvesmo un dod spēku darbībai.

Kultūrpratība: izpratnes maiņa

- No “apmeklēšanas” un “ekskursijas” uz “izzināšanu” un “iepazīšanu”. Vārdi atklāj mūsu domas un izpratni.
- Spēja nolasīt vēstījumu un atpazīt, kur ar kultūras līdzekļiem manipulē ar cilvēku (reklāma, propaganda u.c.).
- Prasme un drosme savienot esošo jaunās kombinācijās.

Nevis jautāt, kāds ir mērķis kultūras norišu iekļaušanai izglītībā, bet kāds ir izglītības mērķis?

To nav iespējams sasniegt bez kultūras.

“Latvijas skolas soma” pasaules kontekstā

Apzināties kultūru kā visas sabiedrības kopīgo bagātību, spēku un iespēju, kas

- veicina personīgo brīvību un rūpes par kolektīvo labumu;
- attīsta kritisko un radošo domāšanu, spēju rast jaunus risinājumus ekonomikā, sociālajā un pilsoniskajā jomā;
- mazina sociālās atstumtības riskus un sekmē piederības izjūtu.

“Latvijas skolas soma” pasaules kontekstā

Starptautiskais Edinburgas kultūras samits 2022
https://www.culturesummit.com/summit-2022/

Kas un kā notiek: programmas saturs

Vizuālā māksla

Mūzika

Teātris

Cirks

Kultūras nozares programmā “Latvijas skolas soma”

Literatūra un grāmatniecība

Deja

Dizains

Kino

Arhitektūra

Materiālais un nemateriālais kultūras mantojums

2021./2022. mācību gads skaitļos

- **2021./2022. mācību gada rudens semestrī** visās izglītības iestādēs (pašvaldību, privātajās un profesionālās izglītības skolās) **kultūras norisēs piedalījušies 89 % skolēnu**, savukārt **pavasara semestrī – 96 %;**

- **1. semestrī** kopumā apmeklētas **6 164** kultūras norises, no kurām **2 497 jeb 41 % klātienē** un **3 663 jeb 59 % digitāli** (tiešsaistē vai ierakstu veidā);

- **2. semestrī** kopumā apmeklētas **5 627 kultūras norises**, no kurām **4 808 jeb 85 % klātienē** un **819 jeb 15 % digitāli** (tiešsaistē vai ierakstu veidā).

Izrāde “Vēlēšanās”

- “Vēlēšanās” ir teātra trupas KVADRIFRONS izrāde – politisks stand-up ar pavāršova elementiem.
- Aktieris Jānis Kronis tiksies ar vidusskolēniem, lai interaktīvas un aizraujošas izrādes formā vienotos par ideālā rasola recepti. Piedaloties aizklātā balsojumā, skolēni kopīgi lems par populāro salātu sastāvdaļām un to proporcijām, kā arī nepiespiestā gaisotnē iepazīsies ar demokrātisko vēlēšanu sistēmu.
- Jaunieši tiek aicināti aizdomāties par savu atbildību un līdzdalības nepieciešamību.
- Izrāde piemērota 10.–12. klašu skolēniem.
- Plašāk: https://www.kvadrifrons.lv/.

Izrāde “Gleznas ārpus rāmjiem”

- Nodibinājuma “Mūzikas un mākslas atbalsta fonds” izrāde atraktīvā veidā iepazīstina jauniešus ar spilgtiem Latvijas gleznotājiem un gleznieciības žanriem.
- Trīs aktieru pavadībā gleznas atdzīvojas un izkāpj no rāmjiem visdažādākajās teātra formās – viena pārtop baisā detektīvā, otra dejā, cita dzejiskā mūziklā un kāda arī klaunādē. Izrāde atklāj mūsu iztēles neierobežotās iespējas. Kā atrast savu žanru, kurā runāt ar moderno pasauli?
- Izrāde piemērota 5.–12. klašu skolēniem.
- Plašāk: http://www.kulturmarka.lv/.

Izrāde
“Mēs, roks, sekss un PSRS”

- Valmieras drāmas teātra izrāde ir stāsts par jauniem cilvēkiem, kuri 1985. gadā piedzīvoja leģendāro grupas “Pērkons” koncertu Ogres estrādē un tam sekojošo vilciena izdemolēšanu. Trīs draugi – septiņpadsmitgadīgie Andrejs, Vizma un Uģis – klausās mūziku, cenšas atrast savu vietu dzīvē, risina attiecības viens ar otru, ar savām ģimenēm un komunistisko režīmu.
- Izrādē skan arī grupas “Pērkons” mūzika, katrai dziesmai kļūstot par nozīmīgu daļu no stāsta.
- Izrāde piemērota 10.–12. klašu skolēniem.
- Plašāk: https://www.vdt.lv/lv/.

Izrāde saņēmusi 2021./2022. gada sezonas gada balvas teātrī “Spēlmaņu nakts” nominācijas kategorijās:

Gada izrāde bērniem un/vai pusaudžiem
Gada aktieris: Eduards Johansons (par Uģa lomu)
Gada aktieris otrā plāna lomā: Kārlis Freimanis (par Ivo lomu)
Gada jaunais skatuves mākslinieks: Sandis Runge (par Andreja lomu)
Gada jaundarbs dramaturģijā: Ance Muižniece

Uzdevumu spēle “Raiņa ielas cirks”

- Uzdevumu spēle ar orientēšanās elementiem telpā veidota pēc rakstnieces Luīzes Pastores grāmatas “Raiņa ielas cirks” motīviem – tas ir stāsts par saprašanos vienas ielas garumā.
- Skolēni iepazīsies ar grāmatas saturu un radīs paši savas ielas “svētkus”. Pēc tam draudzības pāros skolēni izspēlēs svētku radīšanas uzdevumu spēli un radīs paši savu stāsta skici.
- Nodarbība palīdzēs veicināt rakstītprasmi, teksta izpratni, radošo domāšanu un prasmi sadarboties.
- Nodarbība piemērota 1.–4. klašu skolēniem.
- Plašāk: http://www.luizepastore.com/.

Izstāde “Vērtību zīmes”

- Izstāde aicina novērtēt naudu ne vien kā racionālās saimnieciskās pasaules neatņemamu sastāvdaļu, bet arī kā paliekošu kultūrvēsturisku simbolu.
- Tā ir veltīta Latvijas Bankas kolekcijas monētām, kas regulāri tiek izlaistas, sākot ar 1996. gadu. To veidošanā piedalījušies visu paaudžu un nozaru Latvijas mākslinieki un katra Latvijas izdotā naudas zīme top kā miniatūrs mākslas darbs.
- Latvijas Bankas kolekcijas monētas ir kodolīgi stāsti par mūsu vēsturi, kultūru un vērtībām.
- LNMM skolēniem izstādē piedāvā arī klātienes nodarbību “Meklējot vērtību zīmes”, kā arī visām vecuma grupām digitālo norišu cikls “No-zīmes” ir papildināts ar trīs jaunām nodarbībām saistībā ar naudu un dizainu.
- Plašāk: https://www.lnmm.lv/.

Jaunākās Latvijas filmas

- **“Neona pavasaris”** (rež. Matīss Kaža);
- **“Janvāris”** (rež. Viesturs Kairišs);
- **“Mamma vēl smaida”** (rež. Elza Gauja);
- **“Māsas”** (rež. Linda Olte);
- **“Zemnieki”** (rež. Ivars Seleckis);
- **“Podnieks par Podnieku”** (rež. Anna Viduleja);
- u.c.

Muzikāls dzīvesstāsts “Elsbergs – divos naktī”

- SIA “Liepaja Music” radījuši video stāstu par vienu no spilgtākajām 20. gadsimta 80. gadu dzejas dvēselēm – dzejnieku Klāvu Elsbergu –, aktualizējot viņa personības un radošā veikuma mantojumu.
- Video stāstā ietverti gan Klāva Elsberga dzīves dati, gan viņa rakstītās vēstules, gan dzeja, kas ietērpta popmūzikai un repam raksturīgās krāsās. Video vizuālajā stilistikā izmantota sinerģija starp autentiskumu un mūsdienām.
- Dzejnieku video stāstā attēlo jaunās paaudzes aktieris Gerds Lapoška, stāstnieka balsi ierunājis Leons Leščinskis. Dziesmas ierakstījuši reperis Ozols, dziedātāja Tabita Balode, trompetists Jānis Ivuškāns, taustiņinstrumentālists Ritvars Garoza un sitaminstrumentālists Pauls Ķierpe
- Video stāsts piemērots 8.–12. klašu skolēniem.

Digitālo kultūras norišu priekšrocības

- vieglāk integrēt mācību procesā kā mācību stundas daļu vai mājās veicamo uzdevumu;
- skolas var brīvāk izvēlēties konkrētas norises;
- iespēja virtuāli apmeklēt kultūras institūcijas jebkurā Latvijas vietā;
- skolām ar nelielu skolēnu skaitu šāds formāts ir finansiāli izdevīgāks;
- skolēns kultūras norisi var piedzīvot kopā ar ģimeni;
- pandēmijas laikā digitālās norises bija nozīmīga vai pat vienīgā iespēja strādāt daudziem māksliniekiem un kultūras institūcijām;
- Secinājums - tās ir uz palikšanu.

No viena skolēna perspektīvas

- Domājiet par skolēna kultūras pieredzi ilgtermiņā, **dažādojot nozares un formas, ko mācību procesa ietvaros skolēns iepazīst.**
- Veidojiet sava veida **kultūras dienasgrāmatu** – kādu kultūras nozari klase iepazina ik semestri, kas tās vieno, kas ir atšķirīgs, vai gadu laikā ir izdevies aptvert daudzveidīgu kultūras piedāvājumu gan satura, gan formas ziņā?
- Tas palīdzēs arī dažādu priekšmetu skolotājiem skolas ietvaros **orientēties tajā, ko klase jau ir darījusi un pieredzējusi**; tā būs sava veida dalīšanās pieredzē pašiem savā lokā.

Kā izvēlēties saturu

- **Skaidrs vēstījums** – kāpēc jūs izvēlaties šo norisi; kas skolēniem būtu jāatceras, jāsaprot; par ko varētu veidoties diskusija; kādas varētu būt izjūtas?
- **Saturs un forma**, kas uzrunā noteikta vecumposma skolēnus un rada iespēju jauniegūtās zināšanas un pieredzi apstrādāt un ielikt savu zināšanu un izpratnes līmenī.
- **Par tēmu, bet atšķirīgā veidā** – kultūras norisei nav jādublē skolā notiekošais, nav jāpārbauda un jāatprasa, nav jābūt didaktiskai. Tā ir iespēja sākt mācīšanos no citas vietas arī tam, kuram līdz šim nav bijis intereses vai nav veicies.
- Izvēlēties kultūras norises, **kas rada emocijas un apstākļus skolēnu intelektuālajai aktivitātei**, fiziskā interaktivitāte ir tikai līdzeklis.
- Izvēlieties **dažādu nozaru** kultūras norises.
- Pēc kultūras norises palīdziet ielikt jauno pieredzi skolā apgūstamā **mācību satura kontekstā**. Tādā veidā kultūras norises palīdz sasniegt izglītības standartā noteiktos mērķus.

Atgādinājumi un ieteikumi

- **Izmantojiet kvalitatīvas mobilās un digitālās norises**, tās neprasa transporta izmaksas un vieglāk iekļaujamas skolas darba ritmā.

- **Daudzas norises noder mācību satura apguvei dažādos, arī vienlaikus vairākos mācību priekšmetos vai satura jomās**. Lieliski draudzējas, piemēram, literatūra, valoda, vēsture, ekonomika utt. Daudzas norises, piemēram, mūzika, arhitektūra, dizains, vizuālā māksla u. c. lieliski noder dabaszinātņu satura izpratnei.

- **Saskaņojiet skolotāju plānus un vajadzības** un pasūtiet izvēlēto norisi uzreiz vienā braucienā vairākām novada skolām vai klasēm lielā skolā. Tas ļaus samazināt izmaksas, kā arī rēķinu skaitu. Vienlaikus **nepalieliniet skolēnu skaitu vienā norisē!**

- Atcerieties, ka katram skolēnam / klasei jānodrošina **vismaz viena norise semestrī**; efektīvi plānojot, iespējams izdarīt vairāk, bet papildus norises tik un tā tiek piedāvātas visai klasei, nevis pēc kāda parametra (sekmes, uzvedība, īpaša interese utt.) atlasītiem skolēniem.

Atgādinājumi un ieteikumi

- **Kvalitatīvai kultūras norisei var būt ļoti atšķirīga cena**, un MK noteikumos lietotais koeficients nenozīmē vienas norises izmaksas vienam skolēnam.

- Pašvaldība vai skola **piešķirto kopējo finansējumu var plānot, apvienojot** vairāku skolu noteiktu vecumgrupu, vairāku klašu skolēnus.

- Pirms kultūras norises pasūtīšanas, **jāpārliecinās**, vai tā iekļauta programmas piedāvājumā; ja to neatrodat, jāsazinās ar programmas komandu.

- No programmas līdzekļiem **nedrīkst apmaksāt** – mājražotāju, uzņēmēju, zemnieku saimniecību, dabas parku u. tml. piedāvājumu, tostarp tikai uz izklaidi mērķētus pasākumus/atrakcijas/šovus, kā arī ārzemju filmas un viesmākslinieku.

Atgādinājumi un ieteikumi

- **Finanšu darbības veiciet operatīvi**, lai radušos nelielos atlikumus apvienotu un paspētu noorganizēt vēl kādu norisi vismaz daļai skolēnu.
- Lai samaksātu par dārgākām norisēm, **drīkst izmantot līdzfinansējumu** no skolas, klases fonda, ko veido vecāku līdzmaksājumi, vai cita projekta līdzekļiem; vienīgais princips – jānodrošina, lai kāds skolēns nebūtu palicis bez piedalīšanās tāpēc, ka vecāki nevar / nevēlas maksāt.
- Noskaidrojiet, kādas **atlaides** skolēniem un pedagogiem piedāvā kultūras institūcijas.
- Visas skolēniem organizētās norises nav jācenšas ielikt programmā "Latvijas skolas soma"; ir arī citi finansējuma avoti.
- Nākamā gada finansējums plānots iepriekšējā apjomā (**koeficients 7 EUR semestrī**).

Norises valsts svētkiem

- Novembrī un maijā izzināt valsts vēsturi var ne tikai muzejos. Meklēt un atrast atbildes uz vienkāršākiem un sarežģītākiem jautājumiem par un ap valsts veidošanos, veicināt pilsonisko līdzdalību un valstiskuma apziņu var teju ikvienā nozarē, tostarp dizainā, literatūrā, vizuālajā mākslā, kino, arhitektūrā.
- Atzīmējot 11. un 18. novembri, kā arī 4. maiju, internetā ir pieejami arī plaši **bezmaksas resursi** – tie var būt noderīgs papildinājums mācību procesam.
- Nebaidieties no **netradicionālām formām** – arī atraktīvas nodarbības ar aktīvu līdzdarbošanos veicina nopietnu tēmu iepazīšanu. Ne vienmēr rāma klausīšanās vai skatīšanās ir efektīva.

Atslēgas vārdi:
sarunāties, sazināties, stāstīt

Dalīties pieredzē

Lai skolēniem nodrošinātu labāko un atbilstošāko kultūras norisi, aicinām

- atklāti sarunāties par labajām un sliktajām pieredzēm;
- komunicēt ar kolēģiem skolas, novada, nozares mērogā;
- uzklausīt un piefiksēt skolēnu stāstus, emocijas, atsauksmes, pārdomas;
- domāt par vēstījumu skolēnu ģimenēm.

Dalīties pieredzē

Iespējas un informācijas kanāli:

- skolas vide, klašu telpas, gaiteņi, ziņojumu dēļi un ekrāni;
- skolu mājas lapas, sociālie tīkli un citi kanāli digitālajā vidē;
- slēgtā grupa skolotājiem un koordinatoriem platformā Facebook
- mediji;
- tikšanās semināros, forumos un citos pasākumos;
- programmas “Latvijas skolas soma” informācijas kanāli.

Kāpēc svarīgi par programmu komunicēt

Ogres 1. vidusskola
30 September at 16:19 ·

Latviešu valodas un literatūras mēneša noslēgumā pie mūsu skolas 6.klasēm viesojās rakstniece Luīze Pastore. Īpašā "Izdzīvošanas stāstu darbnīcā" skolēni iepazinās ar rakstnieces grāmatu "Laimes bērni", izzināja džungļu pētnieka Aleksandra Laimes dzīvesstāstu, diskutēja par ticamām un neticamām lietām, kā arī mācījās izprast stāsta un grāmatas tapšanas maģiju.
Nodarbību pārtraukumā rakstniece arī apmeklēja 3.klašu organizēto tirdziņu un priecājās par mazo tirgotāju izdomu un apņēmību.
Radošās darbnīcas pieejamas kultūrizglītības programmas Latvijas skolas soma ietvaros.

- **Programma** (paliekoša), nevis projekts (ar beigu datumu);
- **"Latvijas skolas soma"**, nevis "Skolas soma" (akcija pabalstam skolas piederumu iegādei ģimenēm);
- Mājaslapās un sociālajos tīklos aicinām **nodalīt informāciju** par kultūras norišu apmeklēšanu programmā un citām aktivitātēm (klases ekskursijām, dabas taku apmeklējumiem u.c.).

- **Skaidra komunikācija veicina izpratni visiem iesaistītajiem un plašākai sabiedrībai.**
- **Izpratne par programmu un tās nozīmi ir svarīga tās pastāvēšanai.**

Kultūras pieredze kā pašizglītošanās

- Iespēja mācīties **kopā ar skolēniem;**
- **Izglītības iespējas**, ko piedāvā kultūras institūcijas: “Kino Bize” izglītības programma “Pēcstundas”, LNMM informatīvie semināri pedagogiem u.c.
- **Tiešsaistes** un **bezmaksas** kultūras resursi;
- Kultūras norisēm veltīti **raidījumi** medijos: “Kultūras Rondo” LR1, “Kultūras ūnijas laiks” Radio NABA, “Kultūrziņas”, “Kultūrdeva” LTV1, portāls satori.lv u.c.

Rezultāts – plašāks redzesloks un gudras izvēles, piedāvājot kultūras norises saviem skolēniem.

Programmai “Latvijas skolas soma” - 5

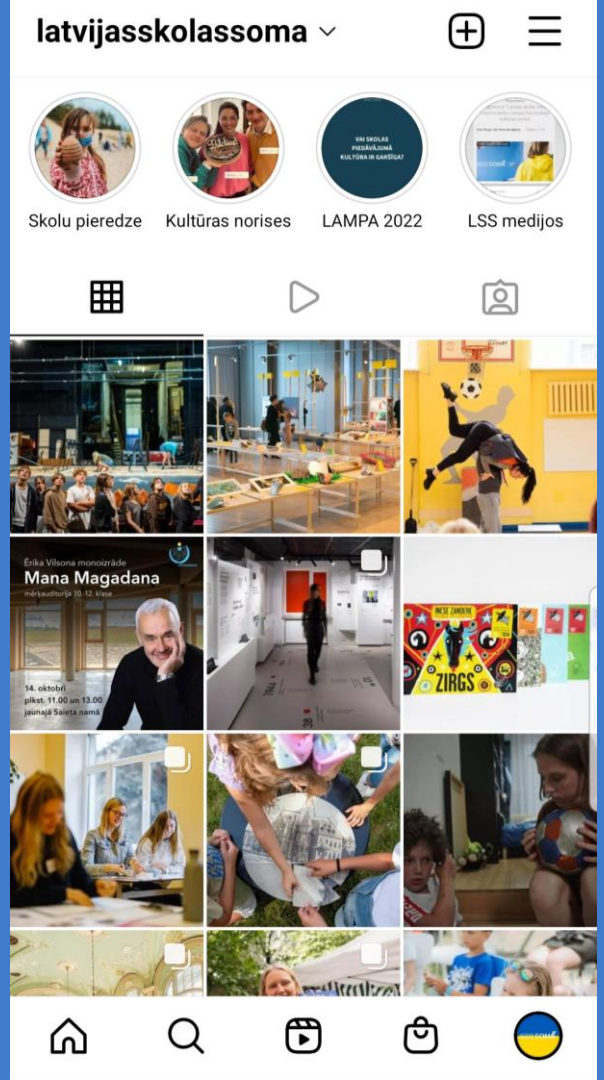

Kur meklēt informāciju

www.latvijasskolassoma.lv

- Skolu pieredze un aktualitātes;
- Plašāka informācija par jaunajiem kultūras norišu piedāvājumiem;
- Kultūras norišu ikmēneša izlašu arhīvs;
- Komandas un pašvaldību koordinatoru kontaktinformācija;
- u.c.

Kultūras norišu saraksts

https://www.lnkc.gov.lv/lv/latvijas-skolas-soma-kulturas-norisu-piedavajums

Sociālie tīkli

- Facebook @latvijasskolassoma
- Instagram @latvijasskolassoma
- Slēgtā pieredzes apmaiņas grupa skolotājiem un koordinatoriem www.facebook.com/groups/latvijasskolassoma

Saziņai

- aija.tuna@lnkc.gov.lv
- pasts@latvijasskolassoma.lv

Paldies!

Saziņai:

pasts@latvijasskolassoma.lv

www.latvijasskolassoma.lv
Facebook @latvijasskolassoma
Instagram @latvijasskolassoma